Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 134 (10.517). Львів, субота 20. червня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов. Конто почт. щад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 1—2 год. пополуд. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голандії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунія 150 лей, Болгарії 7·50 зл. Австрії 7·50 зл. Літва ... 1 дол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 СОТ.

Манівцями.

В Варшаві закінчився зїзд представників професійних спілок з усіх земель, що належать до Польщі. Це був зїзд тзв. клясових спілок, тих спілок, що перебувають під егідою ППС. Природно, що він носив виразний національний характер. Але були проте на ньому представники зорганізованого професійно німецького і жидівського робітництва. На зїзді говорилося про необхідність задовольняти в професійній роботі національні вимоги жидівського і німецького робітництва. За те представників українського робітництва, робітництва тої національности, яка в Польщі числить до сім міліонів, не було зовсім. І не тому не було, що українське робітництво не хотіло йти на зїзд, який відбувався під кермою ППС., а тому, що зорганізоване професійно українське робітництво під теперішню хвилю уявляє собою цілком непомітну величину, позбавлену якогонебудь впливу. Українське робітництво могло тільки реагувати на зїзд, що відбувся у Варшаві, виданням відозви у Львові, призначеної для зїзду, яка — розуміється — величезній більшости делегатів на зїзді певно була й незнана.

Цей яскравий факт повного занепаду українського робітничого руху повинен би звернути на себе увагу. В Галичині серед українського громадянства робітничий рух, як рух, що стоїть на клясовому ґрунті, що не признає єдиного національного фронту, очевидно не користувався популярністю, не приваблював інтересу ширших кол нашої інтелігенції. А все таки той факт, який підносимо, не вважаючи на байдужність інтелігенції до робітничих справ, заслугове на увагу.

Життя довело, що вмістити робітництво в рямках загально-національних організацій є річчю виключеною. Воно мусить творити і мусить мати свої висші самостійні організації. Але ціле громадянство у високій мірі мусить обходити питання, чи робітництво даної нації, особливо нації пригнобленої, створюючи свої організації, надає їм самостійний характер, підкреслюючи національні домагання, чи воно йде на мотузку чужих, допомагаючи тим денаціоналізиції.

Перед війною український робітничий рух, здавалося, знайшов для себе свою властиву дорогу. Після довгого ряду років, коли політична репрезентантка українського робітництва УСДП., була лише філією ППС., в останні передвоєнні роки відбувалася в ній еволюція: вона стала на виразні національні позиції, перестала йти за вказівками провідників ППС., почала виробляти свою лінію. І цей час був добою, коли український робітничий рух найбільше поширився і поглибився.

Та кріза, якої зазнав світовий робітничий рух у звязку з війною, відбилася важко на політичній репрезентанції українського робітничого руху. УСДП. захиталася і — прогайнувавши надбання і досвід попередніх років, зірвала з II. Інтернаціоналом та рушила в своїх дейних пошукуваннях в незнану далечінь. Одійшла від II. Інтернаціоналу і не зважилась з тією самою послідовністю і рішучістю стати на ґрунт III-тього. Вона воліла сидіти на своїх стільцях. Розвязання УСДП. польською владою лише прискорило її смерть, яка все одно була неминучою з огляду на той ідейний розбрат, що панував в її рядах.

А тепер українське робітництво опинилося навіть без фікції ідейного проводу. Вислідом цього є повний занепад українського робітничого руху, який так яскраво виявив себе у звязку з варшавським зїздом.

Більше того! Відсутність ідейного проводу в робітничому рухові, відсутність української робітничої партії відбивається в той спосіб, що ті спроби організованих виступів робітництва, які мають місце, направляються по цілком непевних шляхах. Кілька місяців тому назад були ми свідками того, як певна ґрупа хотіла скермувати український робітничий рух по річищу ППС. Маємо на увазі той орган, який так невдачно почав був випускати п. Кушнір (вийшло тільки перше число). Тепер у звязку зі зїздом инша ґрупа випускає свою відозву і пробує зазначити свої позиції. І знову аналіза тієї відозви переконує нас, що ця ґрупа стоїть на становищі не українського, організаційно-самостійного робітничого руху, а державного робітничого руху. Ця відозва — може несвідомо — поновлює традиції Миколи Ганкевича зперед двацяти років у відмінному виданні. Протестуючи проти польонізації професійних спілок, вона висуває такі поміркованні й компромісові домагання в справі національних потреб українського робітництва, що фактично польонізація продовжувалась би навіть тоді, колиб ті домагання були зреалізовані.

Тут є лише один вихід — а саме: **створення самостійної української робітничої партії**, партії, яка стояла би на ґрунті оборони національних економічних і політичних інтересів українського робітництва та вела би лінію цеї оборони цілком незалежно: створення, вірнійше відновлення такої партії було би товчком до розвитку українського робітничого руху, вивело би його з теперішніх манівців, взагалі причинилось би до оживлення нашого життя.

Завданням тих, що стоять на ґрунті ідеольоґії робітничої кляси, було би взятися до цеї роботи, до справи створення української робітничої партії, а тоді й голос українського робітництва в професійних справах й установах не був би голосом „вопіющого в пустині".

Шляхами безправства.

Промова сенатора Карпинського, виголошена в Сенаті 13. червня ц. р. підчас загальної дискусії над буджетом на 1925 рік.

Високий Сенате! Під ухвали Сойму та Сенату предложено другий річний буджет. В часі нарад над буджетом 1924 р. в обох палатах голосували український і білоруський клюби проти його принняття. Сталі та незмінні причини змушували оба клюби до такого а не иншого становища. Всі ці причини, що диктували нам опозиційну політику супроти уряду, були тут і в соймі вже нераз належно висвітлені а тому вони Вам, панове, мусять бути добре знані. Та всеж таки вважаю своїм обовязком згадати про них коротко ще раз, а то тому, що й нині ті самі причини змушують нас до голосування проти буджету.

Всі ті причини належить зредукувати до одної кардинальної, яку я назву делікатно: непринороблюванням уряду та льокальної влади засад конституції супроти українського і білоруського народів та обходжування міжнародніх трактатів, що зобовязують Польщу супроти національних меншостей. Така політика супроти нас, яку диктує реакційна більшість обидвох палат, допровадила в Польщі до фактичного завішення конституції та до фактичного введення иншої неконституційної конституції, якої засади панове можуть знайти у відомій Вам напевно книжці п. Станіслава Ґрабского „Uwagi o chwili obecnej".

Бо направду, чи покращало бодай у дечому становище українського народу на протязі останнього року? Чи пересунулися ми, український 8-ми міліоновий нарід зі становища громадян другого або й третього ряду до рівноправного та рівнозначного становища з польським народом? Мусимо ствердити, що ні; навпаки наше становище на протязі минулого року значно погіршилося. Ми Українці маємо незаперечне право до свого університету, який тоді тільки може сповнити своє призначення, коли находитиметься у нас вдома, на нашій території, між нашим українським народом і того нашого права ми будемо боронити за всяку ціну. І ось вже шестий рік ми під Польщею і не зважаючи на давно приняту законну ухвалу сойму, ми до нинішнього дня як не мали університету так і не маємо. Шестий рік наші діти мусять скитатися за кордоном у милосерних сусідів, або вчитися у львівських підземеллях, виставлені на поліційні нагінки і все те в імя науки, в імя культури.

Ліквідація української середньої школи а також початкової народньої, до яких маємо право на основі польської конституції і міжнародніх трактатів, розпочалась на добре саме в останньому році, по виданню закону про мову навчання в школі. Утраквізація шкіл, той педагогічний абсурд, увійшла до закону виключно для того, щоби стати знаряддям безоглядного нищення українських шкіл.

Українське приватне шкільництво ледви веґетує, бо його ледви толерують і крім трьох приватних гімназій на Волині: в Кремінці, Луцьку та Рівнім — неможливо ніяк одержати дозволу на наші середні школи. Наприклад 3 роки роблено старання для відкриття середньої школи у Володимирі Волинському і ніяк не можна було отримати дозволу. Не кажу вже про Холмщину, Підляше та Полісся, де не тільки не дозволяють на відкриття українських шкіл, але не вводиться до школи навіть науки української мови, не зважаючи на домагання тамошнього населення. І те слабе середнє шкільництво старається влада знищити таким чином, що не дає тим школам ні державних субсидій, ні права прилюдности а мусять вони удержуватися з пожертвувань українського населення, яке й так знищене цілковито війною та непосильними податками. Український народ, що платить податки на дохід і потреби держави, отже і на шкільництво, мусить крім того удержувати з власного гроша ще й свої приватні школи: отже несе подвійний податковий тягар. Коли не зважаючи на нечувані перешкоди та переслідування шкільної та адміністративної влади (про що вносили українські та білоруські посли масу інтерпеляцій), український народ і білоруський зачинався шляхом внесених декларацій за українською школою і білоруською, тоді почалася контракція шкільної влади, яка змірила до того, щоби при допомозі способів, недопустимих у правовій державі, змусити той нарід до уневажнення власних декларацій. Як назвати практиковане шкільними інспекторами тягання населення на десятки верст і кільометрів, при участи поліції, у гарячому часі полевих робіт для переслухування в справі декларацій за українською школою? А як назвати накладання кар у сумі по 50 зол. на родичів за непосилання дітей до польської школи а подекуди то й за непосилання дітей дошкільного віку та одночасне обіцювання звільнення від тих кар, якщо підпишуть переслану шкільним інспектором декларацію за польською мовою навчання в школі? А що означають накази інспекторів, що зобовязують учителів початкових шкіл до того, щоби вони вистаралися по 20 декларацій за польською школою, бо в противному випадку їх звільнять із посад? Накінець, як трактувати випадки мальтретування а навіть арештування людей за те тільки, що в часі тої плебісцитової акції допомогли селянам виповнювати декларації за українською школою? Всі ті випадки — це випадки останніх днів і відносно них внесено вже відповідні інтерпеляції. Якеж враження зробило це все на населення? Все те зродило в нього пересвідчення, що в Польщі треба вистерігатися виконувати навіть ті права, які йому прислугують, які застережені йому законом. І нарід подекуди вистерігається, бо все це видається йому провокацією, якої метою виявлення осіб неприхильно настроєних до польської школи та до цілої польської держави.

Чи супроти всього повищого, а також супроти переслідування українського руху взагалі, а навіть чисто культурного зокрема, можна дивуватися тому явищу, що той

нарід боїться користати навіть з тих коротких прав, які йому застережено в так зв. „язикових законах“ на полі адміністрації і судівництва? А як кпить собі адміністративна влада і то виразно, недвозначно кпить із одиноких українських культурно-освітних установ таких як „Просвіти“? „Просвіти“ поширені переважно по українських селах і затверджені вони в порядку, приписаному законом, та не зважаючи на те, їх на кожному кроці нищить адміністрація і відстрашує населення від тих установ.

Щоби не бути голословним, покличуся на історію „Просвіти“ в Рівнім, що обіймає своїми філіями цілий повіт. Це товариство залегалізовано ще в червні 1920 р. на основі затвердженого владою статуту і на основі 22 арт. розпорядку генерального комісаря східних земель з 25. грудня 1919 р. має товариство право збирати жертви всякого роду при довомові публичних збірок для побільшення своїх фінансів. Тимчасом останніми місяцями рівенський староста систематично забороняв товариству всякі збірки, а також забороняє влаштовування театральних вистав і в Рівнім і в повіті. Робить він це, не зважаючи на інтервенцію волинського воєводи в цій справі. Той самий староста дає все дозволи на збірки для польських, жидівських і російських установ чи комітетів. Відмову для Українців опирає він на 11. артик. розпорядку міністерства внутрішніх справ з 12. грудня 1919 р. до декрету з 7. лютого 1919 р. про публичні видовища. Тимчасом виявляється, що названий артикул вже давно замінено новим розпорядком того самого міністерства з 10. липня 1920 р., який наказує товариствам і особам, що організують вистави, щоби в певному означеному речинці повідомили тільки староство про намічену виставу та подали при цьому дату позволення виставляти дану пєсу.

Своїми заборонами фактично припинив староста всяку роботу в легально істнуючому товаристві. До того треба додати ще всі ті прикрости та переслідування, на які виставлені представники товариства в урядах і в себе дома, всі ті ревізії та арештування буцімто по непорозумінню і т. д. — то вийде яскрава картина безправства та анархії, в які поставлене культурне життя нашого народу. Тепер спитаю: до кого накінець маємо право звернутися в Польщі зі жаждалениям на всі ті надужиття? Я був би задоволений, якщо панове вказали би мені шлях, яким треба би нам йти, щоби вимінути всі ті надужиття та тортури, щоби діяльність наших бодай культурних установ не була залежна виключно від „widzimisię“ п. старости. Та, ви, цього шляху не вкажите, бо в Польщі його нема, бо ви самі погоджуєтеся з тим та акцептуєте пануючий режім.

(Докінчення буде.)

„Концесії“.

IV.*)

Ухвали „кресової секції“ в земельних справах є тісно звязані з долею земельної реформи, яка перейшла вже тернисту дорогу комісії і входить на пленум сойму. А звязані ті ухвали є настільки, наскільки уряд схоче допустити „кресове“ населення до користання зі земельної реформи. Ухвали „кресової“ секції вказувалиб на те, що невиключене є, що щось капне й українському селянству. Але що саме і кому? — то велике питання.

Вже в попередній статті зазначили ми, що колиб не допустити на українську національну територію ані одного кольоніста зпоза її меж, то в найкращому випадку тільки 300 тис. гектарів землі в дійсности моглоб перейти в селянські руки. Та в останніх днях піднесено вилучення т. зв. упромисловлених господарств з 450 тис. гект. на 550 тис. гектарів. Таким чином можливий запас, призначений на земельну реформу, спадає на 100 тис. гект. для цілої держави, а що найменше на 50 тис. гект. для української національної території. У висліді одержуємо вже тільки 250 тис. гект. для парцеляції між все селянське населення, тоді як для „upełnorolnienia“ самих лише карловатих господарств треба 1 міл. 800 тисяч гект. землі. Одночасно комісія рільних реформ підвисшила розмір новотворених господарств до 45 гект. простору. Що це значить, що слід розуміти під „новотвореними господарствами?“ Очевидно ніщо инше, як дальшу кольонізацію, дальше насилання на схід мазурсько-польського елементу чи то під фірмою військового осадництва, чи цивільної кольонізації.

Це одна сторона медалі. А друга? Друга—це спосіб і засоби переведення земельної реформи. Велика більшість польського сойму, спираючись на постановах конституції, яка мнимо не допускає вивласнення без відшкодування, невідклично бажає набити дідичівські кишені селянськими грішми. Українські й білоруські посли та польська селянська партія „Визволенє“ виставили домагання переходу землі в селянське посідання без відшкодування. Навіть пепесівці, що від довшого часу в соціяльних справах йдуть у хвості польської великовласницької (політичної й соціяльної) реакції, стверджують, що вимога переходу землі до рук селянства є морально оправдана. Центральний орган ППС. „Robotnik“ в статті „Вивласнення без відшкодування“ (ч. 151 з 3. ц. м.) пише:

„Оцінюючи це внесення (себ-то внесення „Визволеня“ про вивласнення без відшкодування) зразу слід ствердити його повне моральне оправдання. Історія великої земельної власности — то історія вікового, без ніякого відшкодування, брутального й безоглядного вивласнювання селян панами. В ході того історичного процесу вивласнювано більшість, щоби жити без праці. Тепер йде про вивласнення меншости в користь працюючої маси. З тієї точки погляду не може бути мови про те, щоби обшарникам щось належалося, тим більше, що їх „не пускається з торбами“, як то вони давнійше робили з селянами. В їх руках лишаються значні простори землі, які дозволяють на зовсім достатнє істнування і на ролю далеко користнійшу, як сьогодня в ділянці рільної продукції“.

Та пепесівці не вдоволяються „моральним оправданням“. На їх думку на перепоні здійснення, введення в життя тієї моралі стоїть „правна свідомість капіталістичної суспільности“, „господарська і політична сила капіталістичних верств“ і вкінці національний момент. Те, що в Латвії вивласнено обшарників без відшкодування, — на думку пепесівців—нічого не значить, бо там вивласнено обшарників чужої національности, а тут требаб вивласнювати своїх. На те пепесівці не підуть. Вони не приложать рук до зломання господарської й політичної могутности великих земельних власників, які прецінь є „культуртреґерами“ на „кресах“. А на оправдання такого свого становища вони мають сотню аргументів. Вивласнення без відшкодування — це революція, яка зовсім не підходить під теперішній світогляд пепесівців. Колиб обшарники довідалися, що над ними висить вивласнення без відшкодування, то знищили би мастки, а за ними (цими мастками) просто розривається пепесівське серце і т. и.

Та нам не цікаві натягані аргументи пепесівців. Одначе фактом є, що селянство взагалі, а малоземельне зокрема не в силі не то тепер, але на десятки літ нічого заплатити за землю, колиб навіть хотіло.

Якеж відшкодування в таких умовах може селянство дати поміщикам, що позбуваються тільки надміру землі? Відповідь коротка: ніяке! А коли земельна реформа є побудована на принціпі відплатности, то ясно, що з тієї реформи не буде ніякої користи для українського селянства. Правда, згідно з теоретичними ухвалами „кресової секції“ на „кресах“ має розпочати свою діяльність Рільний Банк, але хто зможе користуватися прихильністю і кредитом того банку? Очевидно в першу чергу польський елемент місцевий і осаджуваний на „кресах“, а опісля спорадично заможнійше селянство, очевидно, як добре буде записане у книгах химерних політичних властей. Малоземельне й безземельне селянство, українське сполетаризоване село буде з природи річи відсунене від кредиту, бож навіть не матиме відповідного підкладу для здобуття кредиту. Таким чином „upełnorolnienie“ карловатих господарств без сумніву не вийде поза рямки ухвал „кресової секції“ без огляду на те, чи парцеляцію переводитиме Рільний Банк, чи власник мастку у власному заряді.

Доповнення карловатих господарств, розуміється — тільки частинне, лише тоді може бути реальне, коли держава безвідплатно переведе земельну реформу в користь малоземельного і безземельного селянства.

Та на такий крок не зважиться ніякий, навіть найбільше ліво настроєний сойм і уряд.

*) Гл. ч. 127, 130 і 131 „Діла“.

На Великій Україні.

(Від власного кореспондента.)

Варшава 17. червня 1925.

До Варшави прибув цими днями з Києва, як репатріянт, був. офіцер денікінської армії, що біля 5-ти останніх літ прожив на Великій Україні — в містах і в селі. Поляк з походження, він майже не балакає по польськи, бо з дитинства користувався московською мовою. Українську мову добре розуміє.

Гурток Українців, переважно Киян, запросив цього пана до себе і докладно розпитував його про сучасне становище в містах і селах під радянською владою. Він розповів багато цікавого, але я зупинюся тут лише на тім, що близче торкається національних справ і в першу чергу українізації.

Всі урядові установи вже українізовані, діловодство провадиться українською мовою, зі сторонніми теж балакають по українськи. Хто знає лише московську мову — тому дають пояснення по московськи. Серед урядовців багато Жидів і Росіян; Українці становлять меншість, бодай у Київі.

У високих школах всі лекції викладаються українською мовою, але серед професорів багато Москалів, що української мови не знають. Вони користуються при викладі жахливою мішанкою слів. Серед студентів дуже багато Жидів. Ліпше справа стоїть в середніх та нижчих школах. Хоч і тут залишилося чимало старих учителів, але вони якось більше обзнайомлені з українською мовою. У Київі діти вживають української мови не тільки в школі, але й на вулиці. Цього не можна сказати про громадян взагалі. Вони більшменші вільно вживають української мови лише в глухих провінціональних місцевостях, а в міських центрах уникають балакати на вулиці по українськи, як що тільки не належать до комуністів. У Київі всюди — в трамваї, в крамницях, на гулянках і т. д. — бренить московська мова. Пояснюється це тим, що українство взагалі на підозрінню в большевиків і коли хто отверто вживає української мови — на його обовязково звернуть увагу агенти ДПУ, та просліджують, хто він такий.

Инша справа в селі та в дрібних містечках. Там українська стихія розвивається вільно. Поки-що вона виявляється у тім, що селяне негативно, навіть вороже ставляться до Москалів („кацапів“), Поляків („ляхів“) та Жидів, як до чужинців. Під національно-українським поглядом найцінніше тепер на селі те, що завжди ви там знайдете гурток свідомих і активних працьовників на культурній ниві, які потрохи піднімають свідомість мас. Серед цих діяльних елементів більшість інтелігенти, що переселилися із міст, вигнані голодом, але чимало є й селян.

Само собою зрозуміло, що свою національно-культурну працю вони мусять провадити, пристосовуючися до большевицьких вимог, та поважного значіння це не має. Нарід ненавидить большевиків і розуміє, що до чого йде. На жаль треба визнати, що шкільна освіта на селі знаходиться в незвичайно важкому стані. Народ рішуче не хоче підтримувати ті школи, в яких не викладається релігія, а ті школи, де релігія викладається, закриває влада. До цього треба додати, що шкільних підручників ще й тепер на Великій Україні обмаль. Що торкається бібліотек і взагалі книжок до читання, то з кожним роком українська книжка бере на селі гору над московською. Але взагалі кажучи, небагато книжок проходить на село.

Церковно-українським життям наш інформатор мало цікавився, не може з певністю про те розповідати: але загальне вражіння в його склалося таке, що автокефальна церква втратила чимало своїх позицій під натиском „живої церкви“, яка вважається урядовою. — Морального автори́тету „жива церква“ не має. Прочан тепер у Київі значно менше, ніж колись. Церковні святині потерпіли великі зміни. Майже всі будинки Лаври зайняті інвалідськими установами, а Видубецький монастир, Китаївська пустинь і т. д. перетворені в радгоспи. Монахи там залишені, але вони мусять заробляти на хліб у тих радгоспах (радянських господарствах).

Взагалі під радгоспи відібрано по всій Україні найліпші мастки. Крім того багацько землі приписано до цукроварень, а навіть до горалень та млинів. Це дуже відбилося на кількости землі, що передана селянам. Обтяжені до того ще великими податками вони ранствують.

На Україні незадоволені утворенням молдавської республики. Місцевість, що з неї викроєно ці республику, на 70 відсотків заселена Українцями. Здається, й большевики вже перестали захоплюватися своєю невдалою ідеєю, бо вона дала зброю в руки Румунів. Вони кажуть, що коли навіть по той бік Дністра істнує територія, заселена Молдаванами, то якеж право може мати радянська Україна на землі, що перейшли під владу Румунії? Виходить, що большевиків перехитрували...

Наприкінці наш бесідник зазначив, що Росіяне на Україні — всі загалом, без різниці політичних переконань — дивляться на сучасне становище, як на часове, і отверто мріють про відновлення єдиної Росії.

о. с.

Памятаймо: Рідна Школа — це наша рідна фортеця, це певний захист у добі лихоліття!

Академія памяти Б. Грінченка.

(Лист із Праги.)

Український Педагогічний Інститут ім. Драгоманова з нагоди 15-ти літньої річниці з дня смерти Б. Грінченка влаштував 13-го червня пр. засідання, присвячене його памяті.

Директор Інституту проф. Л. Білецький в своїому вступному слові нагадав присутнім, що 6-го травня пр. минуло 15 років з дня смерти великого письменника, видатного вченого та славного діяча на культурній ниві, Б. Грінченка. Память покійного вшанувала авдиторія повстанням з місць. Першим докладником виступив проф. Д. Дорошенко, який схарактеризував Б. Грінченка, як громадського діяча та педагога, збудувавши свій доклад не тільки на друкованих матеріялах, присвячених покійному, але й на особистих спогадах. Проф. Дорошенкові довелося бути близьким свідком тої праці, яку провадив Б. Грінченко, як редактор „Гром. Думки“ та голова т-ва „Просвіта“ у Києві. Віддаючи всього себе громадській справі, Б. Грінченко вимагав такогож відношення й від инших, і от на цьому власне тлі й склалася легенда про тяжкий, неуживчивий характер Б. Грінченка. В наслідок цих вимог при громадських справах залишалися лише ті, які дійсно могли активно працювати. Але й працьовникам не рідко доводилося вислухувати від Б. Грінченка такий „pater noster“, що надовго залишався в їх памяті. Особливо доставалося тим співробітникам „Гр. Думки“, яких статті з боку мови не задовольняли редактора, великого знавця живого слова. Особисті спогади проф. Дорошенка, в звязку з загальною характеристикою Б. Грінченка, як культурно-громадського діяча, представили живий образ покійника.

Проф. Л. Білецький присвятив свій доклад поетичній творчості Б. Грінченка. Через усю поетичну творчість Грінченка червоною ниткою проходять дві найголовніші ідеї — відданість рідному краєві та чисте кохання, яке також приводить до тогож самого служення своєму народові. Б. Грінченко — це поет громадянської музи, поет сумних картин, поет тяжкого лихоліття 80—90-их років українського життя. І тільки серед дітей та серед власних споминів з дитячих років поет спостерігає правдиві й високоморальні відносини. Тут усі надії поета і віра, що „світ невечерній жаданий засяє і нам серед ночі й пітьми“.

Як поет, Грінченко визначається, на думку проф. Білецького, загальною архитектонікою розроблення сюжету та піднесенням у поетичній формі своєї теми.

Два боки українського життя оспівував Грінченко: життя народнє, яке було в дійсности, та життя вільне, щасливе, до якого він прагнув підняти сучасне буденне життя. З цього погляду душа поета нагадує нам образ Дон-Кіхота, з якого всі сміялись, але який сміло йшов на всі муки, і образ із баляди „Лісовий цар“ Гете, де в душі поета спочиває спостереження реального життя народнього, — то батько з цієї баляди,—і понура картина дійсности перетворюється в чудові картини його мрій і віри в майбутнє щастя,—то син в баляди. Такі головні точки докладу проф. Білецького.

Останній докладчик — проф. В. Сімович присвятив свій доклад розборові праць Б. Грінченка з боку мови. Грінченко не був фаховим фільольогом, що робить свої висновки на основі студій історії мови, розробляє діялектичні явища з погляду наукової фонетики і т. и., але був письменником-практиком, що пристрасно любить засіб для своєї творчости, українське слово. І хоча „Словник Грінченка“ виявляє з наукового погляду хиби, всеж свою велику вагу має та залишить свій слід в історії нашої фільольогії. Авдиторія гучними оплесками нагородила кожного з цих трьох докладчиків, які дійсно зуміли — кожний в своїй ділянці — яскраво змалювати різносторонню діяльність покійного Б. Грінченка.

Прага, 14. червня 1925. **Ст. Сірополко.**

Голод.

Бюлетень Краєвого Комітету Допомоги „Голодному Селу“.

Ч. 12. червень. 1925 р.

Організаційний рух.

Зорганізувались Комітети допомоги „Голодному селу“ в Самборі, Долині, Козлині і Судовій Вишни; на Волині зорганізувались комітети в Ковлі під головуванням пос. Шатірського, Кремянці під головуванням пос. Б. Козубського, Сарнах під головуванням Лининського, Рафаїлівці під головуванням Андоська. В цілому ряді повітів йде живий рух по утворенню сільських комітетів; до таких повітів між иншими належать пов. Яворів, Добромиль, Турка.

Відгуки за кордоном.

Заснувався Комітет допомоги Голодному селу західно-українських земель в Кенігсберґу (Німеччина).

Заснувався Комітет допомоги Голодному селу західно-українських земель в Парижі під головуванням І. Борщака; Комітет заснував свої филії в Вілленої, Сант Деніс і Тулюзі. На загальних зборах „Союза українських громадян у Франції“ 24. травня винесено при обговоренні справи голоду, таку резолюцію:

„Загальні збори Союзу українських громадян у Франції, заслухавши доклад п. Новича-Даньковського про голод на західно-українських землях, шлють разом зі своїми датками своє глибоке співчуття голодному селянству й побажання мужно й твердо видержати чергове нещастя,

В таборі в Йозефові (Чехословаччина) зорганізувався Комітет культурно-гуманітарних і економічних установ табору для допомоги голодному селу. Час від 19. квітня до 19. травня назначено місяцем допомоги голодуючому селу.

В цьому часі влаштовано:

1) Збірку дітей в день „Писанки“ дня 19. IV. ц. р.
2) Академію „Українське Село“ дня 4. V. ц. р.
3) Оподаткування жителів табору, що мають сталі побори 5 проц.
4) Оподаткування таборових установ.
5) Добровільні датки на листи.
6) Театральну виставу дня 13. V. ц. р.
7) Діточий вечер і національні танці дня 20. V. ц. р.
8) Візвано також всі українські робітничі відділи для переведення подібної акції.

Акція дала за потрученням видатків 2.500 чеських корон, які переслано до Каси Краєвого Комітету.

Заснувався Комітет допомоги Голодному селу в Скрентон Па (Канада).

Становище в судовім пов. Бірча:

Голод без виїмку в кожному селі. Стан катастрофічний є в двох селах — у Ямні горішній і долішній.

По инших селах є поодинокі голодуючі родини в числі по кільканайцять в селі.

Поля засіяні, сподіваний добрий урожай, але дочекатися нового збору нема при чім.

Платня по дворах просто мінімальна, двори використовують ситуацію, мають робітників за пасовиська, спільну аренду, а оскільки опріч цього ще часом потребують, то платять дуже малу ціну. — Досі влада в тутешнім окрузі в справі допомоги нічого не зробила. Уділяв тільки Банк краєвий позички векслеві, платної в жовтні.

Становище в повіті Турка.

Повіт Турка, як гористий повіт, в часі добрих зборів не продукував ніколи на стільки зерна, щоби вистало на прожиття населення. Минувший рік, в котрім збори задля загального неурожаю і в турчанськім повіті не дописали, не видав зерна на стільки, щоб і найбогатшим вистало на прожиття і засіви. Державна допомога нічого не помогла, бо на цілий повіт, що складається з 71 громад, воєвідство станиславівське для більшої і малої посілости признало ледви 20.000 зол. Населення тому мусить зерно купувати, а найбіднійші задля браку зарібку не мають спромоги набути гроша, бо коли в недавнім часі було чинних 12 тартаків в повіті і біднійші мали спромогу заробити і в лісі і в тартаках, то нині є чинних тартаків ледви 5 і то займають мінімальне число робітників.

Ширіть наш часопис!

З діяльности української парляментарної репрезентації.

Соїм.

1. Український посол Андрій Пащук виголосив на пленумі соймy дня 9. червня ц. р. промову в справі обезпечування від нещасливих випадків.

2. Український посол Яків Войтюк вніс інтерпеляцію до міністра праці та суспільної опіки в свому імени і товаришів у справі позбавлення даху над головою робітничої родини Закроцьких. Названа родина позбавлена хати жила цілий місяць під мостом.

3. Посол Т. Приступа і тов. внесли теж інтерпеляцію до міністра справедливости в справі голодівки політичних вязнів у білостоцькій тюрмі. Ще 5. червня вибухла у білостоцькій тюрмі голодівка політичних вязнів через неймовірно важкі тюремні відносини і як протест проти надужить і переслідувань політичних вязнів тюремною адміністрацією.

4. Український посол Приступа Тимко і тов. поставили інтерпеляцію до міністра справедливости в справі заборони святкування 1-го травня політичним вязням у львівських тюрмах.

5. Посол А. Пащук і тов. до міністра внутрішних справ у справі незаконного завішення дрогобицьким старостом кооперативи „Єдність“ у селі Добрівлянах.

6. Посол А. Пащук і тов. до міністра внутрішних справ у справі незаконного завішення у своїх функціях відділу професійної спілки робітників деревного промислу у Станиславові.

7. Посол Т. Приступа і товариші ставлять інтерпеляцію до голови ради міністрів і міністра закордонних справ у справі вербування французьким урядом емігрантів із Польщі до французької армії, що воює в Мароку.

Паризький дневник „Юманіте“ приніс відомість, що французький уряд переводить серед емігрантів із Польщі, нещасних робітників та селян, агітацію за зголошуванням та вступом до французької армії, яка воює проти тамошних Ріфкабилів у Мароку. Недавно приніс англійський щоденник „Манчестер Гардіен“ докладний текст польсько-французького союзного договору з 19. лютого 1921 р., силою якого оба уряди зобовязуються „порозумітися у всіх справах закордонної політики, а на випадок війни, оказувати собі взаїмну мілітарну підтримку“. З природи річи насувається отже питання про те, чи французьке вербування до мароканської армії серед емігрантів із Польщі не опирається саме на повищому польсько-французькому договорі. Польський уряд, що є виразником інтересів обшарництва і капіталістів, довівши працюючі маси міст і сіл до руїни та бажаючи позбутися тих покривджених елементів з краю висилає тисячами селян і робітників на страшні роботи до Франції, та віддає їх на поталу і безоглядний визиск тамошнім капіталістам. І це діється в той час, коли в Польщі маса багацтв та землі, якої одначе в інтересах поміщиків і панів уряд не хоче розділити поміж тих нещасних, що йдуть тисячами у світ за очі. А там їх не тільки використовують, але й намовляють до кровопролиття в імя інтересів французького імперіялізму і капіталу. Інтерпелянти домагаються від уряду вияснень.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Амундзен вернувся!

З Ню Иорку звідомляють, що Амундзен вернувся 18. червня вечером на Шпіцберген.

Перед упадком Пенлеве?

В соц. партії обговорюють справу, чи слід попирати уряд Пенлеве без огляду на фінанс. проєкт Кайо. Головні предст. партії, як Блюм, Ренодель і Оріоль напирали на соц. фракцію продовжати політику картелю лівиці, але инші соц. депутовані заявили, що не будуть попирати уряду, з причини становища уряду в будж. і мароканській справі. Думають, що 18. VI. на зборах соц. ухвалять внесення проти уряду Пенлеве.

Нім.-польсь. економ. війна.

Німецький уряд повідомив торговлю углями, що від 1. VII. не буде видавати дозволів на привіз угілля з Польщі. 17. VI. відбулося засідання польського політ. комітету мін. під проводом прем'єра. Рішили видати заборону привозу деяких товарів до Польщі в скількости, в якій вимагатимуть уграти польського експорту для їх рівноваги. Німецька рада мін. ухвалила 50 міліонів зол. марок міністрови нац. господарки Найгавзенові для підмоги того промислу, який потерпить шкоди насл. митової війни з Польщею.

Маневри фльоти ОРСР

В найблизшому часі мають відбутися на Балтійському морі демонстраційні маневри радянської фльоти.

Війна в Мароко.

Пенлеве мав заявити на тайному засіданні IV. комісії палати, що спротив Абд ель Кріма не потриває довго. На півночі Кабилі оконечно побиті Францією. На сході у напрямі Альжиру всі ком. шляхи в руках Франції. Перед невтр. смугою на сторожі Еспанія. Теперішній головнокоманд. франц. війська у Мароко, Ліотель, уступає. Його насл. називають: марш. Петена, ген. Вайгана і ген. Гурана. „Пополо д' Італія“ містить інтерву свого кореспондента з Абд ель Крімом. Він заявив, що колиб хотів його війська ще нині зайняли би Фез. Уважає себе непобідимим. Кабилі так приготовані до війни, що в разі бльокади, вели би її і 3 літа

Біржа.

Львів, 19. червня 1925.

Гроші.

Амер. дол. 5·18 — 5·18 1/4, канад. дол. 5·00 — 5·00 1/4, чеські кор. 0·15 1/4 — 0·15 1/4, леї 0·02 1/4 — 0·02 1/8, франц. франк 0·24 1/2 — 0·26, швайц. фр. 1·00—1·01, анг. фунт. 24·85—25·00.

Золото. 20 кор. 21.70—21·80, 20 франк. 19·60—19·70; 20 марк. 24·70—24·80; 10 руб 26·70—27·80.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Пац і Палац.

Галицька польська преса завдно провадить війну з Варшавою. Варшавяки не тільки люде з „domowem wykształceniem“, з російською психікою, але й комплетні ігноранти в кресових справах. Вони ловсім не орієнтуються чого треба нац. меншостям до правдивого щастя і до закріплення ідеальних відносин з нац. більшістю.

Ніде правди діти, галицькі Поляки мають рацію.

Коли тільки Варшава робила щось на свою руку, ніколи з цього не було пуття. А деколи хоч і було що, то хіба одна компромітація.

Саме про одну з таких компромітацій донесли недавно польські часописи.

Варшава дійшла до переконання, щодо повного зближення українського і польського народу бракує ще тільки невеличкої брошурки. Брошурка ця виявилаб урешті всю велич польської культурної роботи на сході і підштовхнулаб українську масу до ще більшої вдячности для своїх добродіїв.

Сам помисл такої брошурки був дуже похвальний, але виконання його було „під псом“.

Варшава чула що десь дзвонять, тільки не знала де. Знала що є у Львові великий прихильник ідеї Ягайлонів п. Я., тільки не знала ні його адреси, ні його чесної фізіономії.

Не збагнувши про те, висилала до Львова якогось дипльомата, щоби він старався переконати п. Я. про конечність написання

брошурою. Дипльомат відповідно приготовився і взявши зі собою 4000 золотих аргументів рушив у Львів.

Тут він допитався швидко до п. Я. і ще швидше „переконавши“ його вернув спокійно назад.

Та яке було здивування „міродатних чинників“, коли довідалися, що гроші попали в непокликані руки. Виявилось, що в городі Льва живе ще другий п. Я., який з ідеєю Ягайлонів не має нічого спільного. До нього саме трафили варшавські „аргументи“, але враження жадного не зробили.

Після цього Варшава закинула (покищо) думку про епохальну брошурку, а галицька польська преса мала нагоду покепкувати собі з невдатної столиці.

Найбільше дісталось Варшаві від „Слова Польского“, яке тут виробляло собі здавна марку „спеца“ в українських справах.

Воно рідко коли забирає голос у тій маловажній квестії, але вже як забере, то сатисфакція прочитати.

Ось недавно образилося воно на двотижневик „Світ“, який собі виходить з імпостраціями і, помимо тих відчі соціялістичні вихиляси, не має небезпечних тенденцій, крім видавання „Атлантиди“ і придбання пять тисяч передплатників.

Оцей двотижневик помістив ілюстрацію на якій видніло „Слово Польске“, поміщене на стіні в дискретнім закутку.

Таке поступування до краю обурило спеців від руських справ і вони бахнули таку відповідь:

„Тижневик (!) „Світ“, який виходить у Львові і має большевицьку тенденцію (!), помістив на нас несмачний дотеп. Його видає п. Я (!), який дістав несправедливо 4.000 зол., котрі то гроші були призначені для відомого нашого приятеля того самого назвиска“.

Прошу тепер знайти, яка знайомість відносин! „Світ“ помішали зі „Світлом“, п. Я. з п. Мичинкою, а видавання „Атлантиди“ зі симпатіями до комунізму.

Львів дорікає Варшаві, Варшава Львові, а тимчасом „wari Pac pałaca“.

Галактіон Чінка.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Останне число „Діла“ сконфіскувала прокуратура за один уступ зі статті п. з. „Успіхи Українок на міжнар. конгресі“, за цілу майже статтю п. з. „Довкола таємної справи“, за один уступ з малого фейлетону п. з. „Зміна струн“, та за заголовок і два місця з новинки про подію з процесією в Перемишлі.

— **Оціночна вартість.** Посол Стронський у варшавській „Варшавянці“ розбивається за поміщицькими інтересами та накликує дідичів до організації, щоби не допустити до переведення земельної реформи. В новелі до земельної реформи між иншим є постанова, що оцінка вартости землі має покриватися з оцінкою, переведеною при вимірі маєткового податку. Ця постанова просто з рівноваги виводить поміщицького оборонця. Він пише: „Оцінка землі на основі маєткового податку зводить ціну на 25—50 прц. передвоєнної вартости“. Аж тепер довідуємося, що дідичам дуже дешевенько оцінили їх землю, коли треба було платити податок. Колиж ця оцінка має мати вагу при переведенню земельної реформи, то це доводить до скаження дідичів і п. Стронського. Можеб на основі цього признання міністер фінансів п. Вл. Грабскі підвисшив маєткові податки від поміщ. землі.

— **Зборівська сензація.** Дня 16. червня почався в жіночім приватнім семінарі СС. Василіянок матура. О. Завітач, як директор того семінара, здається для більшої вроčистости позамикав і позаритльовував всі двері шкільного будинку та вистарався в уряді за поліцію. Жандарми з крісами „на гостро“ ходять довкруги будинку та патролюють по сусідних вулицях. Мається враження, що це не матура, а якась урядова містерія. Чи такі охоронні засоби, підприняті дбайливим педагогом, мають додатню вартість для кандидаток, що й так, зі зрозумілих обставин, є сильно поденервовані, — лишаємо до розвязки цілому українському громадянству.

— **Новий документ толеранції.** Ks. Dymitr Sklepkowicz zamieszkały w Pomorzankach lat 70 żonaty. Przekroczenie § 7. ces. rozp. z 20 IV. 1854 Dup. 98 popełnione przez nieprzestrzeganie języka urzędowego w sprawach metrykalnych. Winę udowodniono własnem przyznaniem i zbadaniem, iż obwiniony w korespondencjach z władzami państwowemi w sprawach metrykalnych nie posługuje się językiem urzędowym, mimo upomnienia i okólnika starostwa. Obwinionego uznano winnym przekroczenia z rubr. IV. i skazuję się go na podstawie § 11. ces. rozp. z 20 IV. 1854 Dup. 95. na grzywnę w kwocie 50 zł. ewentualnie na karę 5 dni aresztu. Zborów 5. VI. 1925. Starosta Chmielowski. Udzielam Wieleb. ks. Dymitrowi Sklepkowiczowi w Pomorzanach do wiadomości z pouczeniem, że przeciw temu orzeczeniu wolno wnieść rekurs do Województwa przez tut. Starostwo w przeciągu dni 3, licząc od dnia następnego po doręczeniu. Starosta Chmielowski. Подаємо це без ніяких коментарів.

— **„Спілка Українських Громадян у Франції“** відбула в Парижі 24 травня загальні збори, на котрих управа здала звідомлення про біжучі справи, про культурну діяльність своїх місцевих комітетів, а також про діяльність „Комітету Допомоги Голодному Селу Західної України“ та його збірки на допомогу голодним. Рівночасно відчитано листи з ріжних сторін української території, при чім глибоке співчування викликали новини про тяжке становище Українців під польською та румунською владою. Збори з ентузіязмом прийняли вістку про лист през. Петреве до засудженого польським судом українського посла Васильчука, запевнюючи, що український народ не забуде цього благородного вчинку. Вкінці збори прийняли резолюцію з повитанням 9-го зїзду рад. України за його становище в справі української людности на Західній Україні.

— **„Справедливий“ суд.** Кілька місяців тому студент Корнеліо Кодреану вбив румунського начальника поліції Манціу у місті Яссах за те, що він став в обороні Жидів, на яких напали румунські студенти антисеміти. В останніх днях травня відбулася судова розправа проти вбивників у Турні-Северині. Правний заступник жінки вбитого префекта Манціо, адвокат Костофору, мусів перед покінченням розправи втекти з міста, бо антисеміти студенти грозили йому вбивством. На розправі не тільки оборонець вбивника, але й прокуратор звеличував учинок обвинуваченого великим актом національного геройства. Наслідком такої постави прокуратора та наслідком нечуваного в культурному світі террору румунських студентів-антисемітів на суд, обвинуваченого звільнено від вини та кари, а публика вся антисемітська у своєму складі зробила вбивникові величезну овацію та винесла його на руках зі салі розправ. Видно, що в Румунії все можна досягти або террором безвідповідальних молокососів або хабарництвом. Той процес це унікат у XX. столітті.

— **Цінний рукопис із XV. ст.** До ленінградської державної бібліотеки доставлено невідомий перський рукопис. Згідно з означенням академіка Мара рукопис походить з 15-ого століття та містить казки з „Тисячі одної ночі“. Рукопис являється рідким унікатом перської старовини.

— **Ucrainica.** Півурядовий орган Бенеша „Праґер Прессе“ приносить у 166 ч. з 17. червня у відділі „Славіше Рундшав“ під заголовком „Украіне“ цілу низку інформацій про українські наукові видання в Празі, про виставку мистецько-промислових українських виробів у Харкові та про національні меншости на радянській Україні та їхні права.

— **Цінна книжка.** На днях вийшла з друку „Книга Псальмів“ у перекладі свящ. д-ра Ярослава Левицького. Книжка видана на гарному папері формату шісьнайцятки на 150 сторінок друку. Переклад зроблений гарною мовою і до кожного псальму додано короткі пояснення історичного характеру. Ціна книжки невелика, бо виносить заледви 2·50 зол.

— **Смерть визначного французького письменника.** В Парижі вмер недавно знаний поет і повістяр Пер Люі (Louys). Свою письменницьку діяльність розпочав покійний з поезій. В початку видав невеличку збірку поезій під заг. „Astarte“, потім „Пісні Білітіс“, якими здобув собі славу. Опісля перейшов до повістей: „Жінка й паяц“, „Пригоди короля Посоля“, „Афродита“ і новель: „Sanguines“ і „Сумерк німф“, любуючися в сюжетах із стародавньої історії. Люі відзначався великим талантом і був незвичайним майстром слова та стилю. Особливою славою тішиться його повість „Афродита“ переложена майже на всі культурні мови.

— **Промоція на доктора прав Володимира Пижа** відбулася дня 12. п. м. на ческім університеті в Празі. 2193 1-1

З судової салі.

Справа о. крилошанина Л. Куницького.

Д-р М. Крижанівський адвокат-москвофіл у Львові уважав за вказане запізвати з кінцем 1924 р. о. Леонтія Куницького перед повітовий суд карний С. III. у Львові за обиду чести. Після карного донесення о. Л. Куницький мав бушмто обидити д-ра Крижанівського в часі виповнювання одної судової чинности проти о. Куницького словами, які критикували поступування д-ра Крижанівського як адвоката і громадянина. Покликані через обвинителем свідки не ствердили вини о. Куницького, якого старався обтяжити тільки один зі свідків А. Яськів управитель друкарні у Львові. Перший суддя ще в лютім н. р. увільнив обвинуваченого від обвинувачення за проступок обиди чести. Дня 17. червня н. р. відбулася апеляційна розправа перед окружним карним судом у Львові, який затвердив увільнюючий о. Куницького присуд І. інстанції і наложив на д-ра М. Крижанівського кошта карного поступування.

* * *

Відгомін українсько-польської війни.

Передучера почалася у львівському карному суді розправа перед трибуналом суддів присяжних проти Герасима Іванчука, бувшого українського жовніра за участь у вбивстві з кінцем листопада або з початком грудня 1918 р. чотирьох соколських Поляків. За цю справу свого часу ще в 1921 р. засудив львівський суд на 15 літ тюрми Данила Ткачука, що тепер у тюрмі, а також Стефана Ковальчука і Гринька Кочабрука. Щойно пізнійше обвинувачила прокуратура ще в тій самій справі Т. Іванчука, Ів. Баласа, Иос. Каліновського та Ів. Гоя, яких трибунал звільнив. В тій самій справі звільнив трибунал свого часу і Гриця Квятковського а також припинено слідство проти Н. Грипая. Герасима Іванчука судять на основі листу небіщика Ткачука до нього, в якому його обвинувачував за вбивство. Нині Ткачук помер і ніяких доказів на участь обвинуваченого в тому вбивстві крім названого листа. Розправу веде рад. Ангельскі, обвинувачує прок. Пакліковскі, боронить адв. д-р Лев Ганкевич.

ОПОВІСТКИ.

Український хор Д. Котка:

у суботу 20.	„	Кросно.
у неділю 21.	„	Сяніє.
у понеділок 22.	„	Сянік. 2150 5—?
у вівторок 23.	„	Ліско.
у середу 24.	„	Ліско.
Четвер 25.	„	Устрики.

Т-во „Студентська Громада“ у Львові улаштовує в суботу дня 20 червня 1925 в салі при вул. Осолінських ч. 10 (давній „Уть“) Святочний Вечір в честь Івана Франка. Початок в год. 7-ій вечером. Вступ за добровільними датками. 2188 2—2

Конкурс на посаду учительки при школі вправ жіночої учительської семінарії УПТва в Самборі з правом прилюдности. Подання вносити до Управи пеї школи найдальше до кінця червня пр. долучуючи свідоцтво зрілости, патент на учительку виділових або хоч народних шкіл, метрику, доказ приналежности з фотографією і свідоцтво моральности. 2183 2—3

В приватних гімназіях УПТва потрібні учительські сили до навчання польської мови, математики й фізики, природи, географії, історії як також класичні і модерні фільольоги. Рефлєктанти наскільки вже мають признане право навчання аглядно повну підставу до него, зголоситься до 15. липня пр. особисто або письменно до Головної Управи УПТва у Львові, Рунок ч. 10/II. п. 2183а) 2—3

З музичного т-ва ім. М. Лисенка у Львові. Річний попис елевів висш. музичного Інститута ім. М. Лисенка (середні і висші роки) відбудеться в пятницю 19. VI. в год. 7. вечером в великій салі муз. т-ва. Вступ вільний. 1—1

За редакцію відповідає О. Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“. Львів, Ринок ч. 10.